รายงานการถอดบทเรียนและถ่ายทอดองค์ความรู้ (CoP)
คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

1. ข้อมูลทั่วไปของชุมชนนักปฏิบัติ (CoP General Information)

1.1 ชื่อกลุ่ม CoP: ระบบรายงานและวิเคราะห์สถิติการใช้รถยนต์

1.2 ประธานกลุ่ม : นายฐิติกรณ์รัศมิ์ ภัททสิริภูวดล เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไปชำนาญการพิเศษ
รักษาการหัวหน้าสำนักงานเลขานุการคณะรัฐศาสตร์

1.3 รายชื่อสมาชิกทีม CoP: รายชื่อตามแบบฟอร์มแนบ

1. ณิชกุล ศรีใส
2. ดลฤดี มูลสาร
3. ดวงนภา นิธิยานันท์
4. ธีระชัย ไชยศรีษะ
5. นงลักษณ์ มีสุข
6. พิมพ์ปพิชญ์ ศรีบุญเรือง
7. มัลลิกา ดาผา
8. ฤทธิเดช กาเผือก
9. วาสนา สมโสภา
10. เพชร เสาร์ศรี
11. ไชยพงศ์ สมดี

1.4 ระยะเวลาการดำเนินงาน: 1 ตุลาคม 2568 – 30 กันยายน 2569

2. ประเด็นความรู้และการขับเคลื่อน (Knowledge Themes & Drivers)

2.1 ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัย: (/) ด้านการบริหารจัดการองค์กร การเปลี่ยนผ่านสู่มหาวิทยาลัยดิจิทัล และการใช้ข้อมูลเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการ

2.2 ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์คณะ: (/) ด้านการบริหารจัดการองค์กรที่เป็นเลิศ การพัฒนาระบบงาน และการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน

2.3 โจทย์ความรู้/ปัญหาที่พบ (Pain Point): การจัดเก็บและรายงานสถิติการใช้รถยนต์มีข้อมูลหลายด้าน ได้แก่ จำนวนครั้งที่ใช้รถ ระยะทาง ภารกิจ ผู้ขอใช้รถ พนักงานขับรถ การใช้เชื้อเพลิง การซ่อมบำรุง และค่าใช้จ่าย โดยข้อมูลบางส่วนอยู่ต่างแหล่งและมีรูปแบบการบันทึกไม่เป็นมาตรฐาน ทำให้การสรุปผลรายเดือน/รายปีใช้เวลา ตรวจสอบประวัติรายคันได้ไม่สะดวก และไม่สามารถเชื่อมโยงข้อมูลการใช้รถ–ระยะทาง–เชื้อเพลิง–การซ่อมบำรุง–ค่าใช้จ่ายเพื่อใช้วางแผนได้อย่างรวดเร็ว อีกทั้งการวางแผนซ่อมบางครั้งเป็นลักษณะเกิดปัญหาแล้วจึงแก้ไขมากกว่าการบำรุงรักษาเชิงป้องกัน

2.4 วัตถุประสงค์ของกลุ่ม

1) จัดระบบข้อมูลการใช้รถยนต์ให้เป็นฐานข้อมูลเดียวกัน

2) จัดทำระบบรายงานสถิติที่ติดตามได้สะดวก

3) เชื่อมโยงข้อมูลการใช้รถกับการตรวจสภาพ เชื้อเพลิง การซ่อมบำรุง และค่าใช้จ่าย

4) ใช้ Dashboard สนับสนุนการตัดสินใจ

5) วางแผนการใช้รถและบำรุงรักษาอย่างเหมาะสม

6) ลดความซ้ำซ้อนในการจัดทำรายงาน

7) เพิ่มความพร้อมใช้งานและประสิทธิภาพของรถยนต์

8) ส่งเสริมการบริหารจัดการด้วยข้อมูลและเทคโนโลยีดิจิทัล

3. สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการแลกเปลี่ยน (Knowledge Crystallization)

3.1 แนวปฏิบัติเดิม/ปัญหาเดิม: เดิมกระบวนการทำงานเน้นรับคำขอใช้รถ ตรวจสอบและจัดรถ/พนักงานขับรถ ปฏิบัติภารกิจ บันทึกข้อมูล และรวบรวมสรุปรายงานเมื่อสิ้นเดือนหรือสิ้นปี ข้อมูลยังไม่ได้เชื่อมโยงเป็นระบบเดียวกัน จึงไม่สามารถเห็นได้ทันทีว่ารถคันใดถูกใช้งานมาก มีค่าใช้จ่ายสูง ซ่อมบ่อย หรือช่วงเวลาใดมีความต้องการใช้รถสูง ทำให้การวิเคราะห์และวางแผนบำรุงรักษาทำได้จำกัด

3.2 องค์ความรู้และเทคนิคสำคัญ (Key Knowledge & Tips)

1) การจัดเก็บข้อมูลให้เป็นมาตรฐาน: วันที่ใช้รถ เวลาออก–กลับ ผู้ขอใช้รถ หน่วยงาน วัตถุประสงค์ สถานที่ รถยนต์ พนักงานขับรถ เลขไมล์ก่อน–หลัง ระยะทาง ปริมาณน้ำมัน ค่าใช้จ่าย สภาพรถ และรายการซ่อมบำรุง

2) การตรวจสอบสภาพรถก่อนใช้งาน: ตรวจภายนอก ยาง ไฟส่องสว่าง น้ำมัน/ของเหลว แบตเตอรี่ เบรก ระบบปรับอากาศ และอุปกรณ์ฉุกเฉิน พร้อมกำหนดสถานะ พร้อมใช้งาน / ควรเฝ้าระวัง / ไม่พร้อมใช้งาน

3) การตรวจสอบหลังใช้งาน: บันทึกเลขไมล์ สภาพรถ ปัญหาที่พบ และเหตุการณ์ผิดปกติ เพื่อให้ข้อมูลต่อเนื่องก่อนและหลังการใช้งาน

4) การเชื่อมโยงข้อมูล: นำข้อมูลการใช้รถ + ระยะทาง + น้ำมัน + ซ่อมบำรุง + ค่าใช้จ่าย มาเชื่อมโยงเพื่อเห็นต้นทุนและประสิทธิภาพรายคัน

5) การใช้ Dashboard: แสดงจำนวนครั้งใช้รถ ระยะทางรวม จำนวนภารกิจ รถที่ใช้งานมากที่สุด ค่าเชื้อเพลิง ค่าใช้จ่ายซ่อม จำนวนครั้งซ่อม รถระหว่างซ่อม รถพร้อมใช้งาน และแนวโน้มรายเดือน

6) การวิเคราะห์เพื่อบำรุงรักษา: หากรถมีการใช้งานสูงและซ่อมบ่อย ให้นำข้อมูลอายุรถ ระยะทาง และค่าใช้จ่ายมาพิจารณาร่วมกันเพื่อวางแผนตรวจเช็กและบำรุงรักษาเชิงป้องกัน

3.3 เครื่องมือ/สื่อสนับสนุน: ระบบฐานข้อมูลการใช้รถยนต์, แบบฟอร์มขอใช้รถยนต์, แบบบันทึกเลขไมล์, แบบบันทึกการใช้เชื้อเพลิง, แบบบันทึกการซ่อมบำรุง, Dashboard รายงานสถิติ, QR Code สำหรับเข้าถึงแบบฟอร์ม/ข้อมูล, คู่มือการปฏิบัติงานยานพาหนะ และระบบคลังความรู้ (KM)

4. แนวปฏิบัติที่ดีและการนำไปใช้ประโยชน์ (Best Practice & Application)

4.1 นวัตกรรม/แนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice): เป็นแนวทางนำข้อมูลจากงานประจำมาจัดเก็บ วิเคราะห์ และแสดงผลผ่าน Dashboard โดยเชื่อมโยงตั้งแต่การขอใช้รถ การตรวจสภาพก่อนใช้งาน การบันทึกเลขไมล์/เชื้อเพลิง การตรวจสภาพหลังใช้งาน การบันทึกปัญหาและซ่อมบำรุง ไปจนถึงการวิเคราะห์เพื่อวางแผนงาน

กระบวนการปฏิบัติงาน: 1. รับคำขอใช้รถ ⟶ 2. ตรวจสอบรายละเอียดภารกิจ ⟶ 3. ตรวจสอบรถและความพร้อมใช้งาน ⟶ 4. จัดรถและพนักงานขับรถ ⟶ 5. ตรวจสภาพรถก่อนเดินทาง ⟶ 6. ปฏิบัติภารกิจ ⟶ 7. บันทึกเลขไมล์/เชื้อเพลิง ⟶ 8. ตรวจสภาพรถหลังใช้งาน ⟶ 9. บันทึกปัญหา/รายการซ่อม ⟶ 10. นำข้อมูลเข้าสู่ฐานข้อมูล ⟶ 11. วิเคราะห์ผ่าน Dashboard ⟶ 12. จัดทำรายงานและวางแผนปรับปรุง

แนวคิดสำคัญ: จากเดิมที่บันทึกข้อมูลเพื่อเก็บไว้ เปลี่ยนเป็นการใช้ข้อมูลเพื่อวิเคราะห์ วางแผน และตัดสินใจ

4.2 ผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรม (Tangible Outcomes): ด้านการปฏิบัติงาน—ลดเวลาในการรวบรวมข้อมูลสถิติ ค้นหาประวัติการใช้รถง่ายขึ้น ติดตามสถานะรถสะดวก ตรวจสอบความพร้อมใช้งานเป็นระบบ และมีข้อมูลประกอบการจัดรถ/วางแผนภารกิจ

ด้านการซ่อมบำรุง: ทราบรถที่ใช้งานหนัก รถที่ซ่อมบ่อย เห็นแนวโน้มค่าใช้จ่าย สามารถวางแผนบำรุงรักษาเชิงป้องกัน และลดความเสี่ยงรถไม่พร้อมให้บริการ

ด้านการบริหาร: ผู้บริหารเห็นข้อมูลภาพรวมรวดเร็ว มีข้อมูลประกอบการจัดสรรงบประมาณ วิเคราะห์ต้นทุน และตัดสินใจซ่อม บำรุงรักษา หรือทดแทนรถได้เหมาะสม สนับสนุนการบริหารงานแบบใช้ข้อมูลเป็นฐาน

ตัวชี้วัดที่เสนอให้ติดตาม: จำนวนครั้งการใช้รถ (รายวัน/เดือน/ปี); ระยะทางรวม (กิโลเมตร); อัตราความพร้อมใช้งาน = รถพร้อมใช้ ÷ รถทั้งหมด × 100; จำนวนครั้งซ่อมรายคัน; ค่าใช้จ่ายซ่อม (บาท/เดือน/ปี); ค่าเชื้อเพลิง (บาท/เดือน/ปี); ระยะเวลาซ่อมเฉลี่ย (วัน/ครั้ง); จำนวนการซ่อมซ้ำ; และความพึงพอใจผู้ใช้บริการ (คะแนนเฉลี่ย)

4.3 ข้อจำกัดและข้อควรระวัง

1) ข้อมูลต้องถูกต้อง เพราะข้อมูลผิดทำให้ผล Dashboard คลาดเคลื่อน
2) ต้องบันทึกข้อมูลอย่างต่อเนื่อง ไม่ควรบันทึกย้อนหลังจำนวนมาก
3) กำหนดผู้รับผิดชอบฐานข้อมูลและตรวจสอบข้อมูล
4) ตรวจสอบข้อมูลกับเอกสารจริง โดยเฉพาะเชื้อเพลิง ค่าใช้จ่าย และการซ่อม
5) Dashboard ไม่ทดแทนการตรวจสภาพรถจริง
6) จำกัดสิทธิ์การเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคล
7) ทบทวนตัวชี้วัดเมื่อรูปแบบภารกิจหรือการใช้รถเปลี่ยนแปลง

5. สรุปองค์ความรู้เพิ่มเติม: องค์ความรู้จากการปฏิบัติงานเน้นการเปลี่ยนข้อมูลที่มีอยู่ในงานประจำให้เป็นข้อมูลเชิงวิเคราะห์ โดยใช้มาตรฐานการบันทึกข้อมูลและ Dashboard เป็นเครื่องมือกลาง

แนวปฏิบัติที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง: ตรวจสภาพรถก่อน–หลังใช้งาน บันทึกเลขไมล์และเชื้อเพลิงให้ครบถ้วน บันทึกรายการซ่อมตามจริง และทบทวนสถิติรายเดือนเพื่อค้นหาความผิดปกติหรือแนวโน้มที่ควรดำเนินการ

เทคนิคการใช้ข้อมูล: เปรียบเทียบการใช้รถรายคันกับระยะทาง เชื้อเพลิง จำนวนครั้งซ่อม และค่าใช้จ่ายเพื่อค้นหารถที่มีต้นทุนสูงหรือมีความเสี่ยงต่อความพร้อมใช้งาน

การวิเคราะห์เชิงป้องกัน: ใช้ข้อมูลแนวโน้มเพื่อกำหนดรอบตรวจเช็กและวางแผนบำรุงรักษาก่อนเกิดความเสียหาย ลดโอกาสหยุดให้บริการโดยไม่คาดคิด

การตรวจสอบคุณภาพข้อมูล: ตรวจความครบถ้วน ความถูกต้อง ความสอดคล้องของเลขไมล์ วันที่ใช้รถ ค่าเชื้อเพลิง และรายการซ่อม ก่อนนำข้อมูลขึ้น Dashboard

การใช้ผลวิเคราะห์: นำรายงานไปประกอบการประชุม/รายงานผู้บริหาร การวางแผนภารกิจ การจัดสรรงบประมาณ และการตัดสินใจด้านการบำรุงรักษายานยนต์

ข้อควรระวังด้านข้อมูล: ข้อมูลผู้ขอใช้รถและข้อมูลที่มีลักษณะเป็นข้อมูลส่วนบุคคลควรจำกัดสิทธิ์การเข้าถึงและเผยแพร่เฉพาะข้อมูลที่จำเป็น

6. แนวปฏิบัติที่ดีและการนำไปใช้ประโยชน์ (Best Practice & Application)

แนวปฏิบัติที่ดี: ใช้ Check List เป็นระบบข้อมูล ตั้งแต่บันทึกข้อมูล ⟶ ตรวจสอบคุณภาพ ⟶ วิเคราะห์ Dashboard ⟶ รายงานผล ⟶ วางแผนปรับปรุง ⟶ ติดตามผล

มิติการให้บริการ: ใช้ข้อมูลความต้องการใช้รถรายช่วงเวลาเพื่อวางแผนจัดรถและพนักงานขับรถให้เหมาะสม ลดความล่าช้าและลดการจัดรถซ้ำซ้อน

มิติความพร้อมใช้งาน: ใช้สถานะ พร้อมใช้งาน / ควรเฝ้าระวัง / อยู่ระหว่างซ่อม / ไม่พร้อมใช้งาน เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานเห็นสถานะรถก่อนจัดภารกิจ

มิติการบำรุงรักษา: ใช้ประวัติการซ่อม ระยะทาง อายุรถ และค่าใช้จ่ายร่วมกันเพื่อจัดลำดับความสำคัญของการตรวจเช็กและซ่อมบำรุง

มิติการบริหารงบประมาณ: ใช้ข้อมูลค่าเชื้อเพลิงและค่าซ่อมบำรุงรายคันเป็นหลักฐานประกอบการวางแผนงบประมาณและการตัดสินใจด้านทรัพยากร

7. ช่องทางการเผยแพร่และขยายผล (Knowledge Dissemination)

ระบบคลังความรู้ที่จัดเก็บ (KM Share): จัดเก็บคู่มือการขอใช้รถ คู่มือการปฏิบัติงานยานพาหนะ คู่มือตรวจสภาพรถ แบบฟอร์ม Check List แบบบันทึกเลขไมล์/น้ำมัน/ซ่อมบำรุง ฐานข้อมูล สถิติการใช้รถ Dashboard และบทเรียนจากการปฏิบัติงานในระบบคลังความรู้ของคณะ รวมถึงโฟลเดอร์ส่วนกลางและระบบ KM Portal ของมหาวิทยาลัย

กิจกรรมการขยายผล:

- (/) จัดอบรมสัมมนา KM
- (/) จัดทำคู่มือปฏิบัติงาน (SOP)
- (/) เผยแพร่ผ่านระบบคลังความรู้/เว็บไซต์คณะ
- (/) จัดทำ QR Code สำหรับเข้าถึง Dashboard และองค์ความรู้
- (/) ถ่ายทอดให้บุคลากรหรือผู้ปฏิบัติงานใหม่